

Goedenavond,

Sylvia van Manen, huisarts in Den Bosch

Ik verdiep mij al even in de gezondheidsgevolgen van windturbines en publiceerde in 2018 een artikel in Medisch Contact. Mijn pleidooi: pas het voorzorgsbeginsel toe en stop met plaatsing tot is aangetoond dat de exploitatie van windenergie voldoende veilig is.

Na dit artikel heb ik heel veel mails ontvangen uit het hele land en ik sta in nauw contact met omwonenden, waar ik veel van mijn input van vanavond heb opgehaald.

Ik stel mij voor wat ik in 2030 antwoord aan iemand, die mij vraagt wat er in 2020 al bekend was over de windindustrie:

Omdat er in ons dichtbevolkte land geen ruimte voor windenergie was met de oude norm van 30 dB 's nachts en 40 dB overdag, was de norm in 2011 bijgesteld.

De norm -ooit bedoeld om de burger te beschermen tegen geluidsoverlast- werd omgerekend naar een niet te begrijpen en niet te handhaven waarde - bedoeld om windenergie mogelijk te maken.

Zij werd veranderd in een L(den) een gemiddelde waarde over de dag, avond en nacht, én ook nog gemiddeld over het hele jaar.

De politiek hoorde dat het voor omwonenden niet zou uitmaken. En de politiek geloofde dat.

Bewoners maten in 2020 echter zelf piekwaardes tot 87 decibel op de gevel. Dit is ruim 50.000 maal luider dan 40 dB! Omdat er werd gemiddeld hadden omwonenden echter geen poot om op te staan.

Zij voelden zich niet gehoord door de hen vertegenwoordigende politici.

Welgeteld was er één langdurige meting uitgevoerd bij een windpark in de Hoofdplaatpolder gedurende 9 maanden: 94% van de metingen bleek boven die nieuwe norm. *

In Nederland bestond nog geen norm voor laagfrequent geluid in de woning.

Er was al bekend uit Nederlands onderzoek dat 's nachts de geluidsproductie veel sterker is door thermische omstandigheden.

Vergunningen werden verleend op basis van alleen de gegevens van de producenten zelf.

Gemeten en feitelijk gecontroleerd werd er niet.

Er waren sterke twijfels aan het beloofde rendement, maar de gegevens daarover waren niet openbaar.

De exploitatie van windturbines was aantrekkelijk vanwege de miljarden aan subsidies. Vaak werd na een jaar de hele portefeuille overgedaan aan buitenlandse investeerders, waardoor miljarden aan Nederlands belastinggeld naar het buitenland verdween. Na tien jaar werd met nieuwe subsidies met weer grotere turbines de procedure herhaald.

De Nederlandse norm was de soepelste in Europa: kwam door de soepele berekeningen uit op 400 meter, ondanks dat de turbines inmiddels ruim 2 x zo hoog waren geworden en dús meer geluid produceerden.

Waar in Beieren de afstand van 10 x de tiphoogte werd aangehouden, was die bij ons minder dan 2 x de tiphoogte.

In de gondel werd S6 gas toegepast. Hiervan trad dikwijls lekkage op, niet te ruiken door omwonenden.

S6 is een sterk broeikasgas, met een bijna 24.000 maal sterker broeikaseffect dan CO2 – het gas waarvoor de hele exercitie was opgezet, en dat wij wilden reduceren.

Er werden metalen en mineralen gebruikt die -ver van ons bed- onder erbarmelijke omstandigheden werden gewonnen. Niet recyclebaar.

Er was nog geen oplossing voor het afval van afgeschreven turbines. In Duitsland werden de wieken onder de grond ingegraven.

Ons stabiele elektriciteitsnet, gebaseerd op vraag-gestuurde productie, van een centraal punt naar perifeer, werd nu gebruikt voor aanbod gestuurde levering van perifeer naar centraal.

Ernstige verstoringen werden voorspeld. De economische gevolgen daarvan lieten zich al raden.

Omdat het soms ook niet waait, bleven de klassieke opwekkingsmethoden van energie alsnog nodig.

De WHO stelde de grens voor acceptabel geluid telkens naar beneden bij.

Zij noemde geluidsoverlast een van de meest belangrijke gezondheidsproblemen.

Omwonenden zagen veranderingen in de natuur: vogels en kikkers werden minder gehoord, mollen verdwenen. Ganzen, honden, paarden met lusteloos gedrag. Vogels en vleermuizen die door de wieken werden geraakt.

Wat was er bekend over de gevolgen voor omwonenden?

Vooraf: slaapproblemen.

De gevolgen van slaapproblemen waren al overtuigend wetenschappelijk aangetoond:

concentratie- en geheugenproblemen, verhoogd gebruik van antidepressiva, van slaapmedicatie, angstgevoelens, een verminderde functie van de afweer, een verhoogde bloeddruk, verhoogd aantal mensen met overgewicht, hartinfarct en beroerte.

Nederland stond wereldwijd in 2020 al nummer drie in de lijst met de snelste groei van het aantal mensen met een ziekte van het zenuwstelsel, niet te verklaren door de vergrijzing. Dit betreft ziektes als Alzheimer, Parkinson, ALS en MS. ** Ziektes die onder andere door stress en milieufactoren worden veroorzaakt via laaggradige ontsteking in het lichaam en radicaalvorming.

In een groot Deens dataonderzoek waren ook voor windturbines duidelijke aanwijzingen gevonden: de kans op een beroerte leek 2,3 x zo groot, op een hartinfarct 1,5 x na drie nachten blootstelling aan 15 dB laagfrequent geluid in de woning.

Dat mensen ook reageren op níet hoorbaar laagfrequent geluid was al aangetoond met hersenonderzoek van de amandelkernen, betrokken bij angstreacties en het geheugen.

Waarom leidde dit in de praktijk?

Ik had een mail ontvangen van mensen die een jaar na hun verhuizing naar een woning op 1300 meter afstand van een turbinepark moesten besluiten om daar weer weg te gaan vanwege ernstige hoofdpijnlachten. Buiten viel het mee, binnen sloeg het geluid bonkend op het huis.

Ik had een mail van iemand die niet meer met het raam open kon slapen op 500 meter van turbines. Op een warme zomernacht zocht zij haar slaap onder een natte handdoek op de grond van de keuken.

Een mail van iemand die telkens ging logeren om weer een paar nachten verstoken te blijven van het gebonk.

Een verklaring van een buschauffeur die met drie uur slaap achter het stuur moest kruipen.

Bij een van de windparken was door 6 van de 12 bewoners van een dijk langs de turbines binnen het jaar besloten om de handdoek in de ring te gooien

Verhuizingen, die door geen enkele instantie werden geregistreerd.

Alleen al bij windpark Spui 6 van de 12 omwonenden binnen het jaar.

Mijzelf horende, vind ik het niet uit te leggen.

* <https://www.rug.nl/research/portal/files/14438871/NWU122.pdf>

**

<https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S0306987719300040?token=9BE5BA8AE12B15F8519D5D88B5692DAB90AEFD23A4B271161A8809DB6D06D38849549020695C202A44D699D08713BBB3>